

(6) עירובין (ת.י. 5.) 5 נסע מש"ס כמה שמיים.) 4. (פי' הערוך גוף.) 3. [ומכאן עד ולכסף נתקבלו אדם לימא בעירובין י: וע"ש הטעמה שבגמרא.] (8) ומענית טו: ע"ש.] 1. [וכוונות ת. ע"ש ו'ע' עירובין י. ע"ש ו'ע"ש.] 2. שכת לה. עירובין י. דנה מה: ע"ש. 3. מ"כ כלה פ"א עירובין י. 4. (ע"י מוס' עירובין י: ד"ה ד"ו.) 5. נעל ח. 6. [ומלן יא. שכת ג:.] 7. ע"י בנהרש"ל גביס"א שחיבא בש"ס ליקוט פ' שופטים [עמ"ש כמ"ד על הגליון בעירובין י:].

תורה אור השלם

- אל תבהל על פך וּלְבָרֶךְ אֱלֹהֵי יִמְּוֹרָהּ לְרוּחֵי דְבָרֶךְ לְפָנֵי הָאֱלֹהִים בִּי הָאֱלֹהִים בְּשֵׁמֶם וְאִתְּהַר עַל הָאֲרָץ עַל כֵּן יִדְּוֹ דְבָרְךָ מִשְׁמַיִם: קהלת ה א
- וַיִּצְרַח יְיָ אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עִמָּר מִן הָאֲדָמָה וַיִּפְּחֵר בְּאָפְרֵי חֹמֶת הָאָדָם וַיְהִי הָאָדָם לְגַשְׁפִּי חַדָּה: בראשית ב ו
- אֲחֹרֵר וְקָדָם צִרְתִּי וְתִשְׁתֵּי לִי בַכֶּבֶד: הנהלים קלט ה
- וַיְבִן יְיָ אֱלֹהִים אֶת הַצִּלְעַת אֲשֶׁר לָקָח מִן הָאָדָם: לאשמה וביאה אל האדם: בראשית ב כב
- וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל אֲהָרֹן וְאֵל אֱלֵעָזָר וְאֵל אִיִּתְמָר בְּנֵי וְהַזֹּהֲרִים קָחוּ אֶת הַמַּזְנוֹתָה וְהַזֹּהֲרִים מֵאִשֵּׁי יְיָ וְאֶבְרָהֶם מִצִּלְעֵי מִצְרַיִם וְהָיָה כִּי קָרַשׁ קִדְּשֵׁי הָאוֹר: ויקרא יב
- וַיְחַזֵּק אֶת כָּל הַיְקוּם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה מֵאָדָם עַד הַבְּהֵמָה עַד רִמְשַׁי וְעַד עוֹף הַשָּׁמַיִם וְאִתְּהוּ מִן הָאָרֶץ וַיִּשְׁאָר אַךְ נֶחַ וְאֲשֶׁר אֲחֻזָּה: בראשית י כג
- וְכֹר וַתִּקְבַּה בְּרֵאָם מֵאִשֵּׁי יְיָ וְאִתְּהוּ מִצִּלְעֵי מִצְרַיִם וְהָיָה כִּי יִקְרָא אֶת שְׁמֵם אָדָם בְּיוֹם הַקְּרָאָם: בראשית ב ד
- שִׁפְךָ דָּם הָאָדָם בְּאָדָם דְּמוֹ יִשְׁפַךְ כִּי בִצְלֵם אֱלֹהִים עֲשֵׂה אֶת הָאָדָם: בראשית טו
- וַיַּחַל יְיָ אֱלֹהִים תְּרַדְמָה עַל הָאָדָם וַיִּשְׁחַן וַיִּחַךְ אֲחֻזָּת וַיִּשְׁחַן וַיִּחַךְ בְּשֶׁר הַתְּחִתָּה: בראשית כ א
- וְדָ לֵד לֵא יִקְבַּה רַע יְהִרְעֵ צִדִּיקִים נְמַלְט: שולמית יא א
- וַתֵּם וַיִּלְךְ מְנוּחַ אַחֲרֵי אֲשֻׁתוֹ וַיָּבֵא אֵל הָאִישׁ וַיֹּאמֶר לוֹ הֲאֵתָה הָאִישׁ אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ אֵינִי הָאִשָּׁה וַיֹּאמֶר אָנֹכִי שׁוֹפֵט יֵי יָא וַיִּחַרְצֵ אֶת הַנֶּעֱרֵר תִּי וַיִּדַּע נֶפְשִׁי אִם אֶעֱוֹב וְתֵם וַיִּלְךְ אַחֲרָיִי: מלכים ב ד ל
- וַתֵּם רִבְקָה וַעֲרִיתָהּ וְהַרְבַּכְנָה עַל הַגְּמָלִים וַתְּלַכְנָה אַחֲרֵי הָאִישׁ וַתֵּם הָעֶבֶד אֶת רִבְקָה וַיִּלְךְ: בראשית כד סא
- וַחֲבוּי מִנֹּחַ יִבְאִישׁ וַיִּבֵעַ שָׁמֶן רוֹקַח וַיִּקֶר וַיִּקֶר מַחֲבָמֵי מַקְבֹּד סָלְחוֹת מִנְטָה: קהלת י א
- וְהָלוֹ אִם תִּשְׁתִּיב שֹׁאֵת וְאִם לֹא תִשְׁתִּיב לַפְתַּח חֲסָתָה רִבְּן וְאִלְיָהּ תִּשְׁקוּתָהּ וְאִתָּהּ תִּמְשַׁל בּוּ: בראשית דו
- לֵב חָסֵם לִימִינוֹ וְלֵב כָּסִיל לְשִׁמְאֹלוֹ: קהלת יב

הרואה פרק תשיעי ברכות

סא.

הכל לעובה. אילו היה נר דלוק היה הגייס רוחא אומי ואילו היה החמור נוער או התרנגול קורא היה הגייס צא ושוצה אומי: **והא קהוינן דמוקא**. שמוקת: **אוי לי מיוצרי**. אם אלך אחר יצרי. ואם לא אלך אחריו אוי לי מיוצרי המיגעני בזההורים: **דו פרלוופין**. שני פרלוופין צראו תחלה אחד מלפניו ואחד מאחריו ונלחו לשניס ועשה מן האחד חוה: **אחור וקדם לרסני**. לשון זוכה דהיינו שני פרלוופין: **זכר ונקבה בראם**. משמע מתחלת ברייתם תרי הוו: **היינו דרסינו וינן**. שהיה רריך צנין: **מאי וינן**. והלא ככר נצנה: **כדי לקבל אם הפירות**. שאם יהיה קצר מלמטה ורחב מלמעלה תהא התצובה דוחפת את התלים מלמעלה לכאן ולכאן שהמשא מכבד עליהם: **שושנין**. משתדל בצופתו וציוווגו: **ולמ"ד פרלוף**. ומתחלתו היה מזל אחד זכר ונקבה מזל אחר: **הי מניייהו סגי ברישא**. איוו פרלוף היה מהלך לפנים: **אפי' היא אשסו**. גנאי הדבר: **נודמנה לו על הגשר**. אשת איש והיא לפניו: **אילקנה ללדין**. עד שיעזור לפניה: **אחורי אשה בנהר**. אחורי גדיה נפני מנצתה גדיה מפני המים והי מסתכל בה: **יד ליד לא יקנה רע**. אפילו כמשה רבינו שקבל תורה מימינו של הקב"ה לא יקנה רע וקרא צאשה משמעני: **עם הארץ**. לא שמש תלמידי חכמים שלא למד משנה זו שטינו לא יהלך אדם אחורי אשה ואפילו היא אשמו: **ולמאי דקאמר רב נחמן**. שהלך אחריה ממש אם כן אפילו בי רב עם מינוקות של בית רבן נמי לא קרא: **בשעה שהצבור מספולניס**. דכיון שאינו נכנס נראה כפורק עול ומצוה בית הכנסת: **ואי דרי מידי**. אין כאן גנאי דמוכחא מילתא דהאי דלא נכנס מפני המשו: **ואי איכא פתחה אחרינא**. אין כאן צווי דמאן דחזי ככר צפתחה אחרינא לעיל: **יביע**. לשון אצטעוועת. כל משקה מסריח מעלה רמיחה ואצטעוועת: **הטעם**. לשון חטה דריש ליה: **לניוס יועלוס**. אם הלכ עשה כן: **והלכ מצין**. מה יש לו לעשות אם ישמע לענת הכליות אם לאו. ומנין שהכליות יועשות שנאמר (מסיל טז) **אכרך את ה' אשר יעניי אף לילות יסרוני כליומי**. ומנין שהלכ מצין שנאמר (ישעיה ו) **ולכצו יצין: לשון מחסך**. הדבור להוליא מפיו: **והפפה**. הס השפמים גומר ומנוילאו: שואפת

הכל לטובה: ואמר רב הונא אמר רב משום ר' מאיר לעולם יהיו דבריו של אדם מועימן לפני הקב"ה שנאמר יאל תבהל על פוך ולבך אל ימהר להוציא דבר לפני האלהים כי האלהים בשמים ואתה על הארץ על כן יהיו דבריך מעטים: דרש רב נחמן בר רב חסדא מאי דכתיב² וייער ה' אלהים את האדם בשני יודין¹ שני יצרים ברא הקב"ה אחד יצר טוב ואחד יצר רע מתקף לה רב נחמן בר יצחק אלא מעתה בהמה דלא כתיב בה וייער לית לה יצרא והא קא חוינן דמוקא ונשבא ובעמא אלא כדר"ש בן פוי דאמר ר' ר' שמעון בן פוי אוי לי מיוצרי ואוי לי מיוצרי אי נמי כדר' ירמיה בן אלעזר דאמר ר' ירמיה בן אלעזר דו פרצופין ברא הקב"ה באדם הראשון שנאמר³ אחור וקדם צרתני: ⁴ויבן ה' אלהים את הצלע רב ושמואל חד אמר⁵ פרצוף וחד אמר זנב בשלמא למאן דאמר פרצוף היינו דכתיב אחור וקדם צרתני אלא למאן דאמר זנב מאי אחור וקדם צרתני כדרכי אמי דאמר ר' אמי אחור למעשה בראשית וקדם לפורענות בשלמא אחור למעשה בראשית דלא אברי עד מעלי שבתא אלא וקדם לפורענות פורענות דמאי אילימא⁷ פורענות דנחש והתניא⁶ רבי אומר בגדולה מתחילין מן הגדול ובקללה מתחילין מן הקטן בגדולה מתחילין מן הגדול דכתיב⁸ ויידבר משה אל אהרן ואל אלעזר ואל איתמר בניו הנותרים קחו וגו' בקללה מתחילין מן הקטן בתחלה נתקלל נחש ולבסוף נתקללה חוה ולבסוף נתקלל אדם אלא פורענות דמבול דכתיב⁹ וימח את כל היקום אשר על פני האדמה מאדם ועד בהמה ברישא אדם והדר בהמה בשלמא למאן דאמר פרצוף היינו דכתיב וייער בשני יודין¹ אלא למאן דאמר זנב מאי וייער כדר"ש בן פוי דאמר ר' שמעון בן פוי אוי לי מיוצרי אוי לי מיוצרי בשלמא למאן דאמר פרצוף היינו דכתיב⁷ זכר ונקבה בראם אלא למאן דאמר זנב מאי זכר ונקבה בראם כדר' אבהו דרבי אבהו¹⁰ רמי כתיב זכר ונקבה בראם וכתיב⁸ כי בצלם אלהים עשה את האדם הא כיצד בתחלה עלה במחשבה לבראת ב' ולבסוף לא נברא אלא אחד בשלמא למאן דאמר פרצוף היינו דכתיב⁹ ויסגור בשר תחתנה אלא למאן דאמר זנב מאי ויסגור בשר תחתנה א"ר ירמיה ואיתימא רב זביד ואיתימא רב נחמן בר יצחק לא נצרכה אלא למקום חתך בשלמא למ"ד זנב היינו דכתיב ויבן אלא למ"ד פרצוף מאי ויבן לכדר"ש בן מנסיא¹¹ דדרש ר"ש בן מנסיא מאי דכתיב ויבן ה' את הצלע מלמד שקלעה הקב"ה לחוה והביאה לאדם הראשון שכן בכרכי הים קורין לקליעתא בנייתא דבר אחר ויבן אמר רב חסדא ואמרי לה במתניתא תנא מלמד שבנאה הקב"ה לחוה כבנין אוצר מה אוצר זה קצר מלמעלה ורחב מלמטה כדי לקבל את הפירות אף אשה

קצרה מלמעלה ורחבה מלמטה כדי לקבל את הולד ויביאה אל האדם אל"ר ירמיה בן אלעזר מלמד שנעשה הקב"ה שושבין לאדם הראשון מכאן למדה תורה דרך ארץ שיחזור גדול עם קטן ששושבינות ואל ירע לו ולמאן דאמר פרצוף הי מניייהו סגי ברישא אמר רב נחמן בר יצחק מסתברא דגברא סגי ברישא דתניא אלא יהלך אדם אחורי אשה בדרך ואפי' אשתו נודמנה לו על הגשר יסלקנה לצדדין וכל העובר אחורי אשה בנהר אין לו חלק לעולם הבא¹² תנו רבנן המרצה מעות לאשה מיוד לידה כדי להסתכל בה אפילו יש בידו תורה ומועשים טובים כמשה רבינו לא יקנה מדינה של גיהנם שנאמר¹⁰ ליד לא יקנה רב לא יקנה מדינה של גיהנם א"ר נחמן מנוח עם הארץ היה דכתיב¹¹ וילך מנוח אחרי אשתו מתקף לה ועב נחמן בר יצחק אלא מעתה גבי אלקנה אחרי וילך אלקנה אחרי אשתו וגבי אלישע דכתיב¹² ויקם וילך אחריה הכי נמי אחריה ממש אלא אחרי דבריה ואחרי עצתה ככא נמי אחרי דבריה ואחרי עצתה א"ר אשי ולמאי דקאמר רב נחמן מנוח עם הארץ היה אפי' בי רב נמי לא קרא שנאמר¹³ ותקם רבקה ונערוותיה ותרכבנה על הגמלים ותלכנה אחרי האיש ולא לפני האיש א"ר יוחנן אחורוי ארי ולא אחורי אשה אחורי אשה ולא אחורי עכו"ם אחורוי עכו"ם¹⁴ כולא אחורוי בהכ"נ בשעה שהצבור מתפללין ולא אמרן אלא דלא דרי מידי ורי מידי לית לן בה ולא אמרן אלא דליכא פתחה אחרינא ואי איכא פתחה אחרינא לית לן בה ולא אמרן אלא דלא רכיב חמרא אבל רכיב חמרא לית לן בה ולא אמרן אלא דלא מנח תפילין אבל מנח תפילין לית לן בה: אמר רב יצר הרע דומה לזבוב ויושב בין שני מפתחי הלב שנא' 14 זבובי מות יבאיש יביע שמן רוקח ושמואל אמר כמין חטה הוא דומה שנאמר 15 לפתח חטאת רובץ ת"ר שתי כליות יש בו באדם אחת יועצתו לטובה ואחת יועצתו לרעה ומסתברא דטובה לימינו ורעה לשמאלו דכתיב 16 לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו: תנו רבנן כליות יועצות לב מבין לשון מוחת פה גומר ושט מכנים ומוציא כל מיני מאכל קנה מוציא קול ריאה

גדול שושבינות לקטן ואי (יא)רע לו. תנו רבנן המרצה מעות לאשה מיוד לידה, ומתכוון להסתכל בה, אפילו דומה למשה רבינו שקיבל תורה מסיני, עליו הכתוב אמר יד ליד לא יקנה רע, לא יקנה מדינה של גיהנם. (ובי) [וילך] מנוח אחר אשתו, פירוש(ג)אחרי דבריה ואחרי עצתה. א"ר יוחנן מוטב לאדם להלך אחר ארי ולא אחרי אשה, מוטב אחורי אשה ולא אחורי בית הכנסת ולא אחורי עבודה זרה. זה שאמר רב יצר הרע דומה לזבוב ושמואל אמר דומה לחיטה שנאמר לפתח חטאת רובץ, ודרש מן חטאת חיטה, שנויא בעלמא, כלומר יצר הרע דבר קל הוא, המבקש לכפתו כופתו, שהרי לזבוב דומה שאין לו כח לדחות. ושתי כליותיו שלאדם יועצות אותו, שלימין יועצתו לטוב ושלשמאל יועצתו לרע, שנאמר לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו. תנו רבנן הלב מבין, כליות יועצות, קנה מוציא קול, לשון מוחתן, פה גומר, אותו, שלימין יועצתו לטוב ושלשמאל יועצתו לרע.

עין משפט ונר מצוה

עא א מיי פ"יא מהל' אטורי ביאה הל' כב סגמ לאון קבו טו"שע א"ה קב כא ספך פ:
עב ב מיי פ"ו מהלכות תפלה הל' א סגמ עשין טו טו"שע א"ח ס"ג ספך ת:

מוסף רש"י

ארי לי מיוצרי. אם אעשה לטון יצרי ואוי לי מיוצרי. שמתערי אם אעשה לטון יצרי ויבני (עירובין יח.) אחור וקדם צרתני. מלפנים ומאחור צרת לי צורת פניו (טס.) את הצלע. צין לרב צין לשמואל לטון לדין מנו (שמות כו) וללעט המשכן שנית (עירובין טס.) חד אמר פרצוף. מילקו לפני, שזיה זכר מלכא ונקבה מלכא (טס.) זנב. היה לו לאדם הראשון ונטלו ממנו זכרה את חוה (טס.) מאי אחור וקדם צרתני. צורת (עירובין יח.) כי עשעם צ' צורות שלל בברייתה. מזה בעלמא. שלל לפורענות (תענית טו.) ויצר בשני יודין. דמעט צ' צורות (עירובין יח.) כי בצלם אלהים עשה את האדם. משע חו (טס.) שקלעה. קליפת שכן (טס.) הרבה מלמטה. מלל בית הכסא שלל (טס.) שושבין. עשעמל בחימוט לממטו ולהסתקן בצרכי ספרות חופה (טס.) המרצה. מונה (טס.) די ליד. המלס מיד לרי. אפילו הוא כמו משה שקבל מורה מיד הקב"ה לירו (טס.) עם הארץ יהיה. דלא נמנ דרין אכן דמנתי, דקמינ לעיל לא יהיך אדם אפילו אחורי אשמו (טס.) אלא מעתה גבי אלקנה. אלקנה ניחא היה כמנתי כסדר עולם ויחא אים האלסיס אל על, זה אלקנה, י ביאוס קרלוו אים האלסיס והוא אחד מטה וילכא לימנר עם הארץ היה (טס.) ולא אחורי אשה. אשת איש (טס.) ולא אחורי עכו"ם. בערות גלוליס, שמא ימשך אחריה ומכני (מסיל ה) כחוק מנתיס לרקי, ומתרין (ע"ז) ח' ז' אספיקודוס (עירובין יח.) ולא אחורי בית הכנסת בישה שהעבור מהפללין. שגילה כספרי, שמונח המלחיה וטונו נכנס (טס.) א: עטלה מנתיס נעמו מפתח בית הכנסת שמונח (לעיל ח.) יביע. כשהשונן מנתיס אמתי ועון קול כשוט מניע, כמו יביע אומי, כן שמעמי (כתי"ס) פה גומר. (הכל) [קולן] יוצל מן הגרון (שבת טז.)

רבינו חננאל

פירוש דבכתא ובגששא. נושבת ובוטעט. וקודם לפורענות. פירוש, במבול לא נמחה בתחלה אלא בני אדם שנאמר וימח את כל היקום אשר (עשה) וגו'. שני פרצופין היו ונדסקו ותפטרדו וסגר בכשר במקום הפרצוף [בשלמא למ"ד פרצוף היינו דכתיב ויסגור בשר תחתנה דסגר בכשר במקום הפרצוף]. אלא למאן דאמר זנב אמאי צריך בשר. ושנין למקום חתך, בשר תחתנה דסגר בכשר במקום הפרצוף. אלא למאן דאמר זנב אמאי צריך בשר. ושנין למקום חתך, בשר תחתנה דסגר בכשר במקום הפרצוף. אלא להסגור. ויביאה אל האדם. מלמד שעשה הקב"ה שושבינות לאדם הראשון. מיכאן למדה תורה דרך ארץ שיעשה